

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VIII. Nominalium argumenta solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

formalis se habet ut vivens, & non ut inanime quoddam, juxta illud Joan. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum*: Ergo non se habet merè passivè. Ex quo patet Vazquem hic disp. 9. cap. 3. inconsiderate dixisse, frustra ad nostrum intentum Canonem illum Tridentini à nobis adduci: cum Concilium, inquit, non loquatur sibi de beatis, sed de viatoribus ad justificationem se disponentibus. Nam licet Concilium ibi non definat nostram sententiam, nec loquatur de beatis, sed de viatoribus: cum tamen eadem sit ratio de visione beatifica, ac de aliis actibus supernaturalibus, quibus homo ad justificationem disponitur, illaque non minus sit vitalis, ac actus fidei, spei, vel charitatis; ex illo Tridentini Canone efficax argumentum contra Nominales desumitur.

39. Probatur secundò eadem pars: Dato quòd de potentia absoluta possit à solo Deo produci operatio, in qua nostra beatitudo consistit (quod tamen esse impossibile ostendimus in probatione secunda partis) negari tamen non potest, suavius & connaturalius hominem beatificari per formam effectivè ab ipso causatam, quam per formam solum in ipso receptam: At Deo semper & maximè respectu beatorum, debemus adscribere id quod suavius est, & naturis rerum conformius, nisi oppositum sit revelatum, vel impossibile; quia ut dicitur Sapient. 8. *Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter*: Ergo cum non repugnet beatum effectivè causare formalem beatitudinem, neque revelatum sit quòd illam non causet, tenemur asserere ipsum effectivè ad illam concurrere, & non merè passivè se habere.

40. Secunda pars, in qua est major difficultas, contra Recentiores supra relatos ostenditur primò ex D. Thoma 2. 2. qu. 23. art. 2. hæc scribente: *Non enim motus charitativus procedit à spiritu sancto, movente humanam mentem, quod humana mens sit mota tantum, & nullò modo sit principium hujus motus, sicut cum aliquod corpus movetur ab aliquo exteriori movente: hoc enim est contra rationem voluntarij, cuius oportet principium in ipso esse. Unde sequeretur quod diliger non esset voluntarium; quòd implicat contradictionem, cum amor de sui ratione importet quòd sit actus voluntatis*. Ex quibus verbis sic arguo: Contradictionem implicat quòd voluntas diligit supernaturaliter Deum, per actionem à se non elicitam: Ergo etiam implicat quòd intellectus videat supernaturaliter Deum, per actionem à se non elicitam. Consequentia patet: quia quantum ad hoc eadem est ratio de actibus intellectus ac de actibus voluntatis. Antecedens autem est D. Thomæ, & suadetur ratione illius loco jam citato.

41. Probatur secundò eadem pars ratione fundamentali. Si intellectus beati ad visionem beatificam merè passivè se haberet, beatus per illam simul videret & non videret Deum, & simul viveret & non viveret: Sed hæc sunt contradictoria: Ergo implicat contradictionem, intellectum beati ad visionem beatificam merè passivè se habere. Major quoad utramque partem ostenditur. In primis enim per illam Deum videret, cum videre, seu reddere intellectum videntem Deum, sit effectus formalis primarius beatificæ visionis: illum verò non videret, quia videre, agere est & non pati. Deinde quòd beatus simul viveret & non viveret, eadem facilitate suadetur: viveret enim, quia intellectus actio vitalis est, &

A beatifica visio vita æterna, ut dicitur Joan. 17. non viveret autem, quia de ratione actionis vitalis est quòd effectivè procedat à principio intrinseco & vitali; unde implicat quòd aliquis vitaliter se moveat per motum ab alio causatum, vel quòd vitaliter generet generatione præcisè recepta, & à se non elicita: Ergo etiam implicat quòd vita intellectuali vivat per intellectum quam non elicit, & ad quam merè passivè se habet.

B Confirmatur: Vivens per hoc solum à non vivente differt, quòd non vivens habet perfectionem in se, non tamen à se; vivens autem non solum illam recipit in se, sed etiam illam habet à se, vel per identitatem, ut in Deo, vel per generationem, & elicitationem, ut in hominibus. Sed intellectus qui ad visionem beatificam merè passivè concurreret, illam quidem in se haberet; non tamen à se, nec per identitatem, nec per elicitationem, ut patet: Ergo vita intellectuali non viveret; sed veluti inanime quoddam ad illam se haberet.

C Confirmatur amplius: Visio beatifica, & quælibet alia intellectio, habet quòd sit actio immans, & quòd sit vitalis; unde sicut in ratione immans dependet ab intellectu eam actu eliciente: Sed ob primum, repugnat eam existere absq; actuali concursu passivo intellectus; unde Deus non potest intellectioem unius hominis vel Angeli ponere in alio subiecto, v. g. in lapide, ut communiter docent Theologi: Ergo ob secundum, repugnabit illam existere sine activo concursu intellectus.

Tertiò suaderi potest eadem secundò eadem pars conclusionis: Forma in exercitio consistens non potest existere, etiam de absoluta Dei potentia, sine tali exercitio; quapropter repugnat relationem existere, nisi exercitè referat; motum, nisi exercitè moveat; unionem, nisi exercitè uniat: Atqui visio beata, & quævis alia intellectio, consistunt essentialiter in tendentia actuali & exercitata ad objectum intelligibile: Ergo omnino repugnat visionem extra causas consultu, nisi exercitè tendat ad illud: cumque intellectus non possit exercitè intelligere, & tendere in objectum, nisi influat activè, consequens sit, visionem beatam non posse existere absque influxu activo intellectus.

§. VIII.

Nominalium argumenta solvuntur.

OBJicies primò contra primam partem conclusionis: Idem nequit esse movens & motum, agens & patiens, ut probat Aristoteles 8. Physicorum; ex hoc inferens, omne quòd movetur, ab alio & non à seipso moveri: Sed intellectus lumine gloria elevatus patitur, visionem beatificam recipiendo, & per illam mutationem supernaturali mutatur: Ergo nequit idem intellectus, ut lumine gloria elevatus, visionem elicere.

E Respondeo duplicem esse motum, unum intentionalem, & alium physicum: iste est actus imperfecti, ut communiter docent Philosophi; & ideo petit subiectum taliter in potentia, quòd illum non contineat actu, nec formaliter, nec eminenter; alias si illum eminenter contineret, actus imperfecti non esset: unde idem non potest esse movens & motum prædicto motu: quia ut possit esse movens, necessarium esset quòd motum & terminum ejus eminenter saltem in se haberet.

haberet. Aliter verò motus, cum actus imperfe-
ctus non sit, et si exigat subiectum in potentia, per
exclusionem continentia formalis, non tamen
excludit subiectum in potentia, per exclusio-
nem continentia sui eminentialis: neque aded
intellectus, qui, ut elevatus lumine gloriae præ-
continet in se virtualiter visionem beatificam,
prout eidem lumini subest, potest esse in poten-
tia ad illam recipiendam formaliter.

Objicies secundò: Beatitudo formalis est
premiun meritorum: Sed de ratione præmij est
quòd procedat effectivè à solo præmiante: Ergo
beatitudo formalis à solo Deo effectivè proce-
dit.

Confirmatur: Si beatitudo formalis esset ope-
ratio à beatis producta, homo seipsum beatifica-
ret: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Ad objectionem respondeo concessa Majori,
distingueno Minorem: de ratione præmij est
quòd procedat effectivè à solo præmiante, lo-
quendo de præmio objectivo, verum est: lo-
quendo de consecutione seu tensione illius præ-
mij: illud: nam cum hæc sit actio nostra, à no-
bis debet effectivè procedere. Et hujus clarum
est exemplum: conducit aliquis operarios in
viticam suam, & in mercedem laboris promittit
ipsis prandium: peractoque labore, de facto
prandium illis exhibet: tunc conducetis, live
premiis, solum alimenta, & objectum seu ma-
teriam prandij dat, non verò ipsam manducatio-
nem præstat; quia cum hæc sit actio vitalis,
non potest ab extrinseco agente procedere. Sic
pariter iustus promittit Deus beatitudinem in
premiun & mercedem laborum, dat lumen
gloriae, & seipsum in ratione beatitudinis obje-
ctum: sed quia debet obtineri per visionem, quæ
est operatio vitalis, formalis beatitudo non à
solo Deo, sed etiam ab homine debet effectivè
procedere.

Ad confirmationem distinguo Majorem: ho-
mo seipsum beatificaret, secundum quid, con-
cedo: simpliciter, nego. Nam ut homo diceretur
simpliciter beatificare seipsum, oporteret quòd
esset causa eorum quæ requiruntur ad ipsam
beatitudinem, nempe luminis gloriae, & unio-
nis divine essentia in ratione speciei: ut autem
secundum quid beatificare seipsum dicatur,
sufficit quòd effectivè producat visionem, in qua
formaliter ejus beatitudo consistit: sicut dici-
tur quòd homo se justificat, vel sanctificat, juxta
illud 1. Joan 3. *Qui habet hanc spem in eo, sanctifi-
catus est*, quia ad actus disponentes ad justificatio-
nem effectivè concurrunt.

Objicies tertio: Homo nec effectivè causat,
nec potest causare, etiam de potentia Dei abso-
luta, gratiam sanctificantem, ut docent nostri
Theologi in tractatu de gratia: Ergo nec visio-
nem beatam. Probatur Consequentià: Repu-
gantia primò oritur ex eo quòd gratia sanctifi-
cans est formalis participatio naturæ divinæ, &
consequenter improducibilis, nisi ab habente
naturam divinam per essentiam: Atqui etiam
visio beatifica est formalis participatio intelle-
ctionis divinæ, in qua Dei essentia consistit, ut
in tractatu de Atributis docuimus: Ergo pari-
ter visio beatifica nec causatur, nec causari po-
test ab ullo intellectu creato.

Respondeo concessa Antecedente negando
Consequentiã. Ad cujus probationem distin-
guo Majorem: quia est participatio naturæ di-
vinæ, sub conceptu primordialis radice ordinis

A supernaturalis, concedo Majorem: quia utcum-
que participat illam, nego Majorem, & conce-
ssa Minori, nego Consequentiã.

Explicatur solutio: Licet gratia sanctificans
& visio beatifica participant divinum intelli-
gere (quòd in nostra sententia est Dei essentia seu
natura) diversimodè tamen, & secundum diver-
sas perfectiones seu formalitates, in eo eminen-
ter contentas, illud participant: nam gratia san-
ctificans participat illud sub conceptu naturæ,
& primæ radice divinorum attributorum; unde
gerit vices naturæ in ordine supernaturali, nul-
lamque aliam formam priorem in tali ordine,
in qua virtualiter præcontineatur, supponit: vi-
sio autem beatifica participat divinam intelli-
ctionem, ut eminenti quodam modo habet ra-
tionem operationis Deum beatificantis; & ideo
non est prima forma ordinis supernaturalis, sed
aliam priorem, in qua virtualiter præcontine-
tur, supponit, nempe lumen gloriae, elevans in-
tellectum, & reddens illum proximè potentem
ad videndum Deum. Quare licet homo non cau-
set effectivè, nec causare possit gratiam sanctifi-
cantem, potest tamen activè influere, & re ipsa
effectivè concurrat ad visionem beatam.

Dices: Sicut ad visionem beatam supponitur
lumen gloriae, ita ad gratiam sanctificantem sup-
ponuntur auxilia, quibus homo effectivè causat
in se dispositiones supernaturales ad illam: At
non obstante quòd prædicta auxilia gratia præ-
cedant, homo per illa elevatus non potest ha-
bitualem gratiam efficere: Ergo pariter etsi lu-
men gloriae præsupponatur ad visionem beati-
ficam, non rectè inferitur, quòd intellectus crea-
tus effectivè influat in illam.

Sed negatur Consequentiã, & paritas: Ratio
discriminis est, quia auxilia actualia, quæ grati-
am præcedunt, non sunt permanentia, & ideo
nequeunt præstare præcontinentiam formæ
permanentis, qualis est gratia habitualis: lumen
autem præcedens visionem æquè permanens
est, ac ipsa visio; subindeque potens subiecto
cui inharet, illius præcontinentiam effectivam
tribuere.

Instabis: Sicut auxilia præcedentia grati-
am habitualem non adæquant illam in perman-
entia; ita lumen gloriae non adæquat visionem
beatificam in actualitate: Sed ob primum ex-
cessum prædicta auxilia nequeunt effectivum
concursum in habitualem gratiam præstare:
Ergo ob secundum, lumen gloriae nequit acti-
vè in visionem beatificam influere.

Respondeo negando Majorem. Nam licet
lumen gloriae non sit actus secundus formaliter,
benè tamen virtualiter; quia licet sit potens ad
illum, non tamen est in potentia, sed præconti-
net visionem beatificam per modum principij
actualiter influentis, & necessariò connexi cum
illa: licet autem principium dans posse non
adæquet actualitatem actus, quando indifferen-
ter respicit illum: secus tamen quando indif-
ferens non est, sed semper & necessariò actuali-
ter in actum influit, ut contingit in lumine glo-
riae. Et ratio à priori esse potest, quia lumen
gloriae est participatio intellectus divini ut præ-
continentis actualem intellectionem: unde si-
cut in divino intellectu tota perfectio actualis
intellectionis eminenter præhabetur, ita & in
lumine gloriae tota perfectio & actualitas beati-
ficæ visionis.